

**CIHM
Microfiche
Series
(Monographs)**

**ICMH
Collection de
microfiches
(monographies)**

Canadian Institute for Historical Microreproductions/Institut canadien de microreproductions historiques

© 2000

Technical and Bibliographic Notes / Notes techniques et bibliographiques

The Institute has attempted to obtain the best original copy available for filming. Features of this copy which may be bibliographically unique, which may alter any of the images in the reproduction, or which may significantly change the usual method of filming are checked below.

L'Institut a microfilmé le meilleur exemplaire qu'il lui a été possible de se procurer. Les détails de cet exemplaire qui sont peut-être uniques du point de vue bibliographique, qui peuvent modifier une image reproduite, ou qui peuvent exiger une modification dans la méthode normale de filmage sont indiqués ci-dessous.

- Coloured covers / Couverture de couleur
- Covers damaged / Couverture endommagée
- Covers restored and/or laminated / Couverture restaurée et/ou pelliculée
- Cover title missing / Le titre de couverture manque
- Coloured maps / Cartes géographiques en couleur
- Coloured ink (i.e. other than blue or black) / Encre de couleur (i.e. autre que bleue ou noire)
- Coloured plates and/or illustrations / Planches et/ou illustrations en couleur
- Bound with other material / Relié avec d'autres documents
- Only edition available / Seule édition disponible
- Tight binding may cause shadows or distortion along interior margin / La reliure serrée peut causer de l'ombre ou de la distorsion le long de la marge intérieure.
- Blank leaves added during restorations may appear within the text. Whenever possible, these have been omitted from filming / Il se peut que certaines pages blanches ajoutées lors d'une restauration apparaissent dans le texte, mais, lorsque cela était possible, ces pages n'ont pas été filmées.
- Additional comments / Commentaires supplémentaires: Text in Ukrainian.

- Coloured pages / Pages de couleur
- Pages damaged / Pages endommagées
- Pages restored and/or laminated / Pages restaurées et/ou pelliculées
- Pages discoloured, stained or foxed / Pages décolorées, tachetées ou piquées
- Pages detached / Pages détachées
- Showthrough / Transparence
- Quality of print varies / Qualité inégale de l'impression
- Includes supplementary material / Comprend du matériel supplémentaire
- Pages wholly or partially obscured by errata slips, tissues, etc., have been refilmed to ensure the best possible image / Les pages totalement ou partiellement obscurcies par un feuillet d'errata, une pelure, etc., ont été filmées à nouveau de façon à obtenir la meilleure image possible.
- Opposing pages with varying colouration or discolourations are filmed twice to ensure the best possible image / Les pages s'opposant ayant des colorations variables ou des décolorations sont filmées deux fois afin d'obtenir la meilleure image possible.

This item is filmed at the reduction ratio checked below /
Ce document est filmé au taux de réduction indiqué ci-dessous.

10x			14x			18x			22x			26x			30x				
		12x		16x		20x		24x		28x		32x							

The copy filmed here has been reproduced thanks to the generosity of:

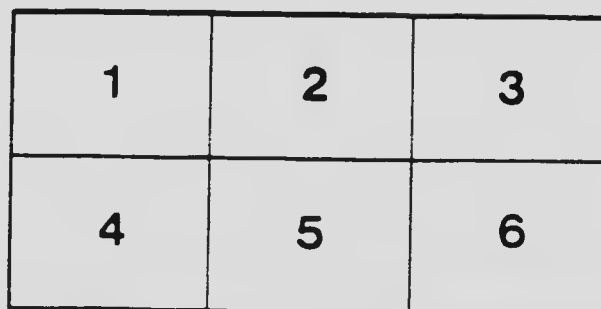
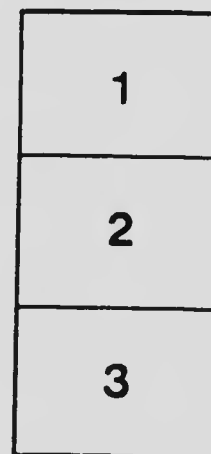
National Library of Canada

The images appearing here are the best quality possible considering the condition and legibility of the original copy and in keeping with the filming contract specifications.

Original copies in printed paper covers are filmed beginning with the front cover and ending on the last page with a printed or illustrated impression, or the back cover when appropriate. All other original copies are filmed beginning on the first page with a printed or illustrated impression, and ending on the last page with a printed or illustrated impression.

The last recorded frame on each microfiche shall contain the symbol \rightarrow (meaning "CONTINUED"), or the symbol ∇ (meaning "END"), whichever applies.

Maps, plates, charts, etc., may be filmed at different reduction ratios. Those too large to be entirely included in one exposure are filmed beginning in the upper left hand corner, left to right and top to bottom, as many frames as required. The following diagrams illustrate the method:

L'exemplaire filmé fut reproduit grâce à la générosité de:

Bibliothèque nationale du Canada

Les images suivantes ont été reproduites avec le plus grand soin, compte tenu de la condition et de la netteté de l'exemplaire filmé, et en conformité avec les conditions du contrat de filmage.

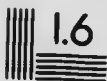
Les exemplaires originaux dont la couverture en papier est imprimée sont filmés en commençant par le premier plat et en terminant soit par la dernière page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration, soit par le second plat, selon le cas. Tous les autres exemplaires originaux sont filmés en commençant par la première page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration et en terminant par la dernière page qui comporte une telle empreinte.

Un des symboles suivants apparaîtra sur la dernière image de chaque microfiche, selon le cas: le symbole \rightarrow signifie "A SUIVRE", le symbole ∇ signifie "FIN".

Les cartes, planches, tableaux, etc., peuvent être filmés à des taux de réduction différents. Lorsque le document est trop grand pour être reproduit en un seul cliché, il est filmé à partir de l'angle supérieur gauche, de gauche à droite, et de haut en bas, en prenant le nombre d'images nécessaire. Les diagrammes suivants illustrent la méthode.

MICROCOPY RESOLUTION TEST CHART

ANSI and ISO TEST CHART No. 2

APPLIED IMAGE Inc

1457 East Main Street
Rochester, New York 14609 USA
716-481-6300 - Phone
(716) 281-5989 - Fax

ІСТОРІЯ ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА

Ісея Дж. Бенґама

написав

М. П.

— ««О»» —

Ціна 10цт.

— ««О»» —

НАКЛАДОМ "РОБОЧОГО НАРОДА"

Вінніпер, Ман.

1917.

NATIONAL LIBRARY
CANADA
BIBLIOTHÈQUE NATIONALE

ІСТОРІЯ ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА

Після Дж. Бенгама

написав

М. П.

««О»»

Ціна 10цт.

««О»»

ДУЖОВІР
ДУЖОВІР

НАКЛАДОМ "РОБОЧОГО НАРОДА"

Вінніпер, Ман.

1917.

4D6451

B441

“Майже так скоро, як люди почали лучити ся разом для спільних потреб і цілий, почало ся уживане певних видних предметів, для ознаки — символу — спільного почуття і думки”. —

Encyclopedia Britannica.

Люди загально домагають ся поза абстракційними ідеями і прінципами чогось еше більше. Звідси то й зродило ся в них пожадане символів — щось видимого для ока, що рівночасно промовляє до людських змислів. Кождий народ має прапор, що представляє той народ — кожда армія має свою спільну хоругву, яка для жовніра представляє ту армію. Она промовляє до нього серед гуку смертоносних воєнних орудій на полю бою, підбадьорує його в довгих і утяжливих походах і заслонює в нещасливих відворотах.

В давних часах жидівські племена мали кожде власний прапор — на Евфрамовім прапорі, на примір, був бичок; а на прапорі Венямина — вовк. У Греків, Атенці мали на прапорі сову а Тебанці сфінкса.

Прапором Ромулюса була вязанка сїна на дрючку, який представляв простоту народа, так як знова золоті орли давних римських імператорів представляли пиху і драпіжну жостокість монархів, або так як хрести (Labarum) “християнських” імператорів представляють брехливість і гінокризію.*)

*) Gibbon — “Rome”.

В перших початках свого існування прапор немовби маніфестував спільну соціальну акцію; був се очевидно перший із проявів розвою нищівного суспільного ідеалу.

Прапор зветь ся по англійськи "flag"; походжене того слова виводять із латинського слова "flamma", що по нашому значить — полум'я. Звідси то виводять, що червоний прапор був імітацією (наслідуванем) полум'яного огню або лучів сонця. Ваал, великий бог сонця у Фенекійцїв, мав багато світських прикмет з Церес (дочка Сатурна а мати Прозерпїни, богиня збіжжя) особливо прїязною богинею рїльщиків. Тї, що почитали огонь і тї, що поклонили ся сонцю, вибирали собі для своїх символів і прапорів червону барву, як найвірнїйшу імітацію змістової форми їхнїх богинь.

Історія диких людїй майже у всїх частях землї виказує, що они вживали огонь як сигнал для сповїщуваня про напад ворога, або походу на ворога, або про інші справи. Звичайно за надлювали они огнї на вершках горбків і гїр, щоб далеко було видно. Іншого легчого способу для передаваня всяких важних і часто паглих вїстїй тодї не знали. Ми знаємо, що її у нас на Українї остерїгано перед наближаючою ся Татарвою та Турками, іменно, при помочи запалюваня огню по горбах та узгїрях. Тому то зовсїм природно, червонї сигнали (найвірнїйше представлене барви огню) прїнято до вживаня і в денну пору.

Тому не без слушности можна припускати, що найдавнїйшїй прапор був іменно червоний, як се свїдчать повиснї льогїчнї висновки про його уживане а навіть і-язикова звязь. Мітольгїчними патронами рїльщиків і робїтників бу-

* Osborne Ward — "The Ancient Lowly".

ли Церес, Помона, Мінерва, Прозерпина і інші, на звисками котрих пшії часто звуть деякі продукти ніль та садів. Ті богині мальовано завжди в одежі барви червоної, подібної до полуміни. І ту барву наслідували робітники в їхній одежі, і їхніх символах і декораціях. То була улюблена барва римських плебев; то був емблем атенських бідаків.^{*)} Барва та була так улюбленою для так званих низших клас в Римі, що спісля того як їм дозволено вступати до армії) їхні вожди патриції приказували нераз закинути в ворожий табір кармазинові хоругви, щоби в сей спосіб заставити плебейський леґіон до надлюдських змагань, задля відображення їхнього дорогого емблему. Узурпація червоної барви пануючими класами в Римі була лише одним із способів їхньої програми для розбиття комун і вирвання із серць робітників любови до тої барви. Пануючі класи знали, що любов робітників до червоної барви погасне, коли они будуть бачити її на своїх вишискувачах, панах. Від так плебеям заборонено законом уживати тої барви. †) Та заборона мала так поділати на феїкіїських фарбарів, що они нікому не відкрили і не передали тайни свого ремесла і она, як богато других штук, втрачена для нас. Червона барва відтак була заступлена пурпуровою. Тоді її повернуло ся давнє значіне і уживанє червоної барви, барви працюючої класи а не пануючої.

Для противідріжненя від червоної барви, пануючі, "пільхотні роди" і пшії почали уживати барви білої і блакитної, і уживали її через тисячки літ. ††) Біла барва була відзнакою тих, що "не працюють, не плямлять ся грацею і — бри-

*) **) ††) — "Ancient Lowly."

дять ся працею". Ніхто з працюючих в поті чо-ла людий не міг зберечи своєї чистоти. Блакит-на барва, репрезентуюча небесні склепіня, була принята на те, щоб на її вид думка глядача звер-тала ся там високо до небес і щоби она виклика-ла вражіня, будьтоби особа одіта в блакитну оде-жу мала якусь звязь з чимсь там на небесах, ма-ла якесь особливе призначене провидіня, щоби немов потверджувала всі тоті прикмети сьвя-тости і мнимого божого призначеня, котрі так собі присвоювали кляси лїнних неробів і пара-зитів.

Червона барва є першою з усіх барв; она о-значає відвагу і в історії сьвіта занимала она визначне місце.

Старинні комуни братерських робітничих ор-ганізацій в Римі і Атенах були майже завсїгди поклонниками і оборонцями червоного прапо-ра, хоча на тих їхніх тодішних прапорах міще-но написи відносячі ся до богів, котрих уважано за ласкавих і прихильних до праці взагалі, або до певних окремих ремесл. Відтак, коли в Іспа-нії, Франції і Великій Британії позасновува-но ремісничі організації, то майже всі они ужи-вали червоного прапора, як свого знамени.*) А-ле тодішні ремісничі організації, так як впро-чім і теперішні, не мали жадного почетного мі-сця в суспільстві і були толеровані загально ли-

*) Колиб вичисляти всі ремесла, котрі уживали черво-ного прапора, то прийшло би ся вичислити майже всі — мармурники, мулярі, тесті, римарі, кушіїрі, цукорники, сировари, пожівники, ткачі, шклярі, шовкопрадільщики, шевції, рукавичники, малярі, капелюшники, хірурги і апте-карі, котрі причисляли ся до низших кляс, — всі ті реме-сла і багато інших мали червоні прапори.

ше тому, що вони уживали релігійних претенсій для замаскування дійсних цілей своїх стоваришень. Всяку пробу робітників приналежних до тої їхньої організації задля поліпшення їхнього економічного положення, сейчас нищено або заборону або репресіями і страхом. Всяке корисне право, або всяке змагане для інтелектуального піднесення ся, стрічали ся з переслідуваннями і брутальною оружною силою, але релігія, служниця опресій, гнету, рідко коли забороняла ся рабови — чи то в часах невольництва, чи в часах панщини, чи в часах наємної праці — у всіх добах історії. Се було жерелом приемної розривки для властителів людської скотини прислухувати ся, як она муркоче і сьпіває про “царство на небесіх”. Їм се власне подобало ся і їм тішило, що їхні невольники зрікали ся всяких надій і прав до царства на землі, і що вони могли коштом здирства поповнюваного на своїх продуцентах вести гоїне і марнотравне жите, без всяких перешкод і без всякого упоминання ся визискуваних. Вчити невольників читати було злочинном, але до науки релігії їх заохочувано всякими способами, бо релігія вчила їх, щоб вони памятали, що “слуги мають бути послушні своїм панам”.

Ремісничі юнії старинних часів мали майже ті самі цілі, що і теперішні юнії. Вони так само мали запомогові фонди на випадки слабостий і смерти та давали своїм членам всяку іншу корисну поміч.

Джек Кейд, котрий вів своїх приклонників з Кент до Лондону, здаєть ся бачив також в своїх рядах червоний прапор, позаяк Кент був місцем найвчасніших ремісничих організацій.

Червоний прапор в ранніх початках його уживання мав виразно мирне значіне, як про се сьвідчить факт, що його патронами були боги ріль-

ництва, садівництва, виноградництва і інших споріднених з ними занять. Приписуване червоному прапорови ознаки чогось то кровавого і гнірливого, роблене людьми, котрі люто ненавидять його, є лише продовженням тої дикої ненависти, якою білорукі, багаті тирани всіх епох напали до робітників і яка колись була причиною смерті мільона римських революціонерів. *).

Історія, яку ми читаємо, є повна поперекручених фактів; правдивих подій, історичних фактів не допущено до історії, не дозволено про них писати. Хочаби довідати ся нині правди про те, що діяло ся в минувшині, про обставини серед яких жили колись люди, треба дуже пильно дошукувати ся за даними, котрі-б вияснили нам дійсний тодішний стан річий. Історія якої нас вчать, є лише списом числа королів, царів, воєн, гуртового і подрібного морду, всяких забобнів і містицизмів, які колись в великій мірі мали вплив і контролю над людськими ділами. Всякі робітничі повстання затоплювано в крові повстанців; а історики припечатували їх погордою в своїх історіях. Старинне військо соромило ся воювати з погорджуваними робітниками і побіда над робітниками не уважала ся в тих часах чимсь почетним, позаяк робітників уважано за низші сотворіня, хоч повстане під проводом Спартака на часок було змінило ту онінію. Історики, котрі походили з "висших" кляс, почували ся пониженими, коли они часом занотували

*) Щоденна преса завжди дучить червоный прапор з всякими заворушеннями, хоч в дісности він є прапором найбільшої мирної організації коли небудь знавої в історії людства — імено, соціал-демократичної партії — котра є рівночасно найбільшим політичним тілом в історії.

який небудь вчинок, який відкрив мужнього, геройського духа в ненавидженому робітникови.

Робітники Спарти і Ляцедемонії зазнали тої ненависти в найбільшій мірі. Їх згромаджувано при нагоді сьвят і забав та безборонних, невинних немилосердно масакровано на приказ “висшої” (маєтної) кляси. Се справляло втіху кровожадній пануючій зграї. То знова, “цвіт” ляцедемонської молодіжи узброївши ся в штилетти вибирав ся на лови на людей і устроював собі нелюдський спорт. Ті “герої-молодці” з вищих кляс підкрадали ся до своїх невинних, півнагих жертв і убивали їх для забави. Або, в інших случаях, згромаджувано невільників разом в тій цілі, аби спорт міг мати більше публичний характер і тоді без милосердя мордовано їх, так як часом в наших часах нищить ся шкідливі і небезпечні звірі. Лови ті на людей були подібні, наприклад, до нинішних ловів на заяці в Каліфорнії або Австралії. Ті всі штуки, засідки роблено для здавлення всякого наміру, всякої надії робітників на поліпшене їх матеріального положення. Деякі філософи протестували проти такого нелюдського і підлого поступованя, але дух тодішнього часу і настрої пануючих кляс не терпів тих протестів, тому філософи вважали за найлучше мовчати і говорити собі, що мовчанка є частиною мудрости.

Про те, яке мале соціяльне значіне мали робітники в старинних часах сьвідчать найлучше списи населеня ріжних міст: Атени (300 літ перед Христом) наприклад, числили 9,000 “душ”; число мешканців виносило 500,000; Коринт, населене котрого виносило 680,000, мав 40,000 “душ”. Робітників вважало ся за таких, що не мали душ і тому їх незаписувано в статистиках за мешканців. Але особи, що посідали землю і

інший маєток мали “душі” і они засідали в тодішніх поганських сьвятинях на перших місцях так само як і тепер они роблять се в сьвятинях посьвячених Христови. Робітників без “душ” бито в ночі для того, щоб запам'ятали собі, що они мають бути терпеливі на слідуєчий день і убивано за найменше підозрівану причину або й зовсім без причини, для науки живим робітникам, що їхня служба і їхне жите належить до осіб з душами.

Читаємо, наприклад про те, як один робітник убив списою небезпечного дика. Його завізвано перед його пана. Він явив ся сміло перед своїм паном і розказав йому всі подробиці про той свій відважний вчинок, сподіючи ся за нього над городами. Але його пан сказав йому: “Чи ти не знав, що списа є воєнним оружєм і її не вільно невільників брати до рук”. А відтак, звернувши ся до своїх пахолків, пан сказав: “Візьміть того лотра і прибийте його на хрест для перестороги його товаришам, щоб знали на будуче як повинувати ся законам”. І приказ його був в одній хвилі сповнений.*)

Горька боротьба розпочатої Спартаком розвинула ся, коли він звелів понадівати на зловлених патриціїв одіне невільників глядіяторів і заставив їх проливати свою блакитну кров та убивати один другого для забави і розривки погорджуваної армії їхніх недавніх рабів. Але на останку все закінчило ся автократичною пімстою гідною романських вождів, котрих Спартак так довго визивав і так часто побіджав. Великий Помпей був відкликаний з іншого походу на поміч і багатий Крассус, на чолі 400,000 найлучших жовнірів римської імперії вирушили в бій

*) “Ancient Lowly”.

проти Спартака і 300,000 його приклонників. Історія не пише про кровавішу боротьбу від тої, в котрій упало 260,000 революціонерів а про ті були зловлені або убиті в погоні. Їхньої героїської відваги ніхто еще не перевищив ані рекордом ані навіть в казках. Відтак для перестороги робітникам, щоби они на будуче терпеливо все зносили, побідивші вожди розп'яли на хрестах 6,000 зловлених повстанців і поставили їх при найкрасшій і найлюднійшій дорозі в Римі, званій Апіянською дорогою (дорога з Риму до Капуї а відтак до Брундузії. — М. П.) Там патриції приглядали ся їхній смертельній агонії і зневажали їх, тих ненависних їм революціонерів, що так небезпечно загрозили їхнім правам власности на людські сотворіння, на невольників. *) Спартак, як вожд, що міг успішно з'організувати армію соток тисяч з бідних, темних, покірних невольників, умів завести дисципліну в тій армії і так знаменито проводити нью, він своїм мілітарним генієм дорівнює Цезарови і Наполеонові, хоч він не послугував ся такими інтригами і не руководив ся таким шалом ні жадобою золота і панованя, як они. То було найбільше індустриальне повстанє знанє в історії. Не було тоді одного дому в цілій імперії, в якому би не оплакувано втрати когось улюбленого. Відважний вожд повставших невольників пробував втічи з країни його брутальних гнобителів, але коли йому се не вдало ся він

*) Історики дуже різнять ся в означуваню величини армій бравших участь в тій війні; подані повисше числа є найвищими подаваними числами. Один автор каже, що 6,000 зловлених повстанців "повішено"; вішанє було властиво розпинанєм на хресті. Христос був повішений на хресті. Гл. Лука 23, 39.

боров ся як герой, стараючи ся в останній битві стрінутися вічно в вічність з Крассусом. Дорогу до того свого найголовнішого ворога він вистелив купами трупів, що свідчило про його великанську силу і просто незрівняну справність того екс-невільника. Врешті він упав в бою побіджений тільки одною смертю. Спартака ніхто не знав, що він спосібний побідити когонебудь чи то в особистій боротьбі чи як вождь, аж до того його славного повстання, яким він зробив цілу імперію глядіаторською ареною, в котрій він став головною фігурою. Боротьба, яку він розпочав і якою проводив, буде цікавити і вчинити людині по всі часи.

Хоч історики пишуть зі зневагою, з погордою про ту війну і її неустрашимого провідника, то по мимо того у всякого читача історії родиться почесть до Спартака, котрий "вмер славніше чим римський імператор".

Того жовіри рекругували ся з кляс, котрі любили червоний прапор — з членів комуни (в котрих були сільські і міські робітники а також і невільники) та з робітників взагалі — і можна сміло заключати, що Спартак признавав червоний прапор прапором своєї армії.

Підчас робітничого повстання Евнуса (в 130 р. н. Хр.), котре було здавлене доперва після десятилітньої борби, згинуло найменше 20,000 в'язнів з ряду пролетаріяту. Пануюча кляса тодішніх часів ввела була в практику — давати при кожній нагоді п'ятно ганьби упослідженій убогій клясі. Хрест був назначений для кари нетерпимим злочинцям і так він став також карою для всіх, хто тільки квестіонував св'ятість матеркових прав, чи то як революціонер чи як злодій.

Невільництво було лише каплею в світовім океані промислової неволі. Положене пролета-

ра було однакове у всіх часах; він був завжди вязнем засудженим на терпіння. Він все був в часі праці чи безробітня на ласці й неласці тої класи, котра лише себе вважала за управнену до посідання маєтку, до умового розвою і дармованя. Всяка спроба відмінити те положене грозила робітникови смертю, а піддавши ся йому, значило віддати себе на непосильну працю, небезпеку втрати житя, експльоатацію, голод і нужду.

Невільництво було спершу долею воєнних вязнів і тих довжників, що не могли заплатити довгу та їхніх потомків. — Нинішнє наємне невільництво є долею тих, що завдяки чесноті, неповідженю, позбавленю користи із поступу продукційного промислу, зістали засуджені на ласку і неласку тих, що купують робітників і володіють ними при помочи власности найпотрібнійших до житя річий.

Около 58 літ перед Христом, в наслідок боязни аристократії перед повстанем невільників (подібних до тих, котрими проводили Спартаґ і Евнус) Ціцеро, Красус і Цезар, поширані гадючою клясою “блакитної крови”, при помочи законів і морду довели ремісничі юнії, як они думали, до цілковитого знищеня. Лише тим ремеслам, котрі тісно були звязані з релігією, такі напр. як малярі образів сьвятих і т. п. можна було організувати ся. Деякі другі юнії зберегли своє істноване лише завдяки тому, що підшивали ся під релігійні організації. Справа переслідуваня ремісничих юній довела була до лютих спорів проміж Ціцером, котрий був з природи деспотом, і Кльодіусом (або Клявдіусом М. П.), котрий хоч сам був патріцієм, помимо того був очевидно приятелем народа. Маєткові інтереси тої сьвітової імперії (зконцентровані тоді в руках лише кількох соток фамілій) три-

юмфували, а робітники, — невільники як також і вольні — остали дальше пригноблені і понижені втратою боевого духа і сили єдності в своєму клясовому змаганю.

Константин, опікун християнства, основатель Константинополя, заборонив, з побожних мотивів, уживати хреста як приладу кари для злочинців. Він признав також трийцять п'ять організацій в передових промислах, розумієть ся дуже “безпечного характеру” в часі панованя низького підхлібства, гіпокризії і морду.

Розважаючи подрібно про звязь пролетаріату з червоним прапором, цікаво звернути увагу на історію американської кольоніяльної революції. Американська кольоніяльна революція повна розумних і смілих чинів; а червоний прапор, який Путнам і його товариші розвинули коло Проспект Гил 18 липня, 1775 р. є власне найвідповіднійшим символом духа і змагань революціонерів. Ніхто не потребує встидати ся прийняти того емблему, котрий Путнам і його товариші вважали за свій емблем. Путнам і його товариші хоч і не мали того розуміння свободи, яке ми нині маємо, то всеж за те все, що они знали і розуміли, они бороли ся так неустрашимо і успішно.

В борбі під Bunker Hill, 17 червня, 1775, армію революціонерів провадив і підбадьорував червоний прапор.*)

Коли звісний польський генерал Пуласкі вибирав ся на чолі кавалерії з Балтімор на поміч американській армії, моравські монахині з

*) Теперішній прапор Злучених Держав був прийятий конгресом доперва 14 червня, 1777 р. і вперше він появил ся на полю бою під Brandywine, 11 вересня 1777р. (Hill's Pol. History of U.S.).

Bethlehem післали йому власноручного виробу кармазиновий прапор. Той огнем палаючий емблем провадив його співтоваришів до героїчних чинів, а коли Пуласкі умер, його овинено в той історичний прапор і так його похоронено. *)

В часі французької революції в 1848 р. заново такоу “промову муштин з червоним прапором”:

“Розговорім ся з тим правительством людий підозрілих народом. Хто они є? Що они роблять? Яку республіку они хотять установити? Чи такую, в якій богатир все таки буде вживати сьвіта а бідак буде терпіти, фабрикант буде витискати послідні соки з своїх робітників приневолюючи їх працювати за такую платню, яку він сам установляє або гинути з голоду, а капіталіст буде сам собі установляти услівя уживаня свого капіталу або хованя їх? Проч з роялістичним прапором, котрий нагадує нам нашу неволю і її злочини! Нехай жие червоний прапор, символ нашої свободи!”

Lamartine (член провізоричного правительства і міністер заграничних справ) так відповів на висше наведену промову:

“Я до смерти буду противити ся тому кровавому прапорови; той червоний прапор, котрий ви прадкладаєте нам, був прапором лише “Champs de Mars” змочений народною кровю в 1791 і 1793 р.р., підчас коли три-барвний прапор є звісний цілому сьвітови, своїм імям, своєю славою і свободою вашого краю”.**)

З тої відповіді видно отже, що в французькій революції, котра вибухла сейчас по успішній а-

*) Гл. — Longfellow — “The Banner of Pulaski” — National Handbook.

**) Lamartine — Історія французької революції в 1848.

американській революції, уживано червоного прапора.

Червоний прапор був прапором париської комуни в 1871 р. Та неустрашима але безуспішна борба за загальне добро, помімо хоробрих зусиль, була програна, а прапор мира по підданю ся був слямлений страшними варварствами. Воєнні вязні, сини одного і того самого народа були в рядах розстріляні побідниками і на цілій лінії знова побідили людий права приватної власности.

Нині червоний прапор є символом нового сентіменту і означає постуи нового соціяльного ладу.

Що сей сентімент значить, можна буде легче зрозуміти, коли поглянемо на відносини, котрі він має усунути і заступити. Ми попробуємо при помочи цитатів з визначних авторітетів представити нинішні відносини, а також і основу, на котрій спочиває принцип репрезентований тепер червоним прапором.

Подамо вам оцініи визначних в нинішному сьвіті людий; людий, з котрими небезпечно всяким крутиголовам диспутовати і котрих то наші конвенціоналісти боять ся в дебаті так як морової зарази.

Не клясифікуємо тих авторітетів, з писань котрих подаємо цитати, ані після національности ні після їх політичних або інших переконань, однак сьміло можемо сказати, що їхній голос завсїгди зверне на себе увагу тисячок найбільших людий в сьвіті, без взгляду на те який предмет они не взялиб під дискусію.

Блекстон пише: — “Зібравши все те разом, відкрито, що лише частина суспільства вистарчала на те, щоби ручною працею заспокоїти всі потреби для істнованя всіх; а другим була дана свобода від праці для розвою людського у-

ма ***)

Блекстон очевидно хоче провести слідуючі думки: що певна відрубна частина населення буде завжди виконувати всю продуктивну роботу; що друга відрубна частина не буде нічого робити, лише розвивати свій ум і жити коштом тамтих перших членів суспільства; а також, що в робітників або нема умів або вони не спроможні для розвитку, або врешті, що вони не варт того, щоб їх розвивати. Того інтелектуального положення в суспільстві визначеного тим великим юристом робітничою, творцем всього багатства в світі, ніяк не можна йому зазирати і в дійсності його ніхто йому не зазире.

Не можна знова толкувати, що ті, що не працюють малиб розвивати умови робітників, позаяк довгі години праці старших і молодших робітників в продукції для зиску виключають можливість такої конклюдентності. Особливо ж многоважливе під тим взглядом поступоване непрацюючої класи за часів Блекстона (1723 — 1780). **)

Говорячи про поступ людства від дикарства до цивілізації, Блекстон писав:

“Еслиб, отже, приватна власність на землю як також на рухомий маєток не була присвоєна деякими особами, світ був би остав ся дикою лісовою пущею а люди булиб нічим іншим як драпіжними звірятами. Тимчасом тепер (так ласкаво провидіне сплело наші обовязки з нашими втіхами разом) наслідком тої необхідної konieczности було ублагороднене людського роду, котрий дістав спромогу його расового удосконалення а також розвою його природних спосі-

*) Blackstone on Property.

**) Гл. Therold Rogers — “Six Centuries of Work and Wages”.

бностей.”

Слідуюче симпозіум покаже читачеві як успішне удосконалене “расове” як також і “природних” спосібностей було під тими присвоєними правами і власністю. Значна частина людського роду в цивілізації зовсім не дістала тої нагоди про яку висше згадуєть ся. Погляньмо отже, як то провидіне зволило ласкаво “сплести” труд з добром.

“В людськiм суспільствi всi одиницi є злученi з собою тисячними зв'язами, котрi ств'яють пропорцiонально тим численнiйши, чим висшiй шебель цивiлiзацiї дана нацiя займає; коли в суспільствi случає ся якє заворушене, то оно дає ся сейчас вiдчувати кождоу його членовi. Всякий чоловiк, котрий має трохи практичного досвiду, знає з яким упередженем робiтники вiдносять ся до кождого улiпшеня, кождого нового вiдкритя, кождого винаходу, впроваджуваного в житє. I они мають цiлковиту слушнiсть....

Они вповнi мають слушнiсть побоювати ся, що нова машина викне їх завтра за дверi фабрики, як злишнiх при роботi. Замiсть тiшити ся даним винаходом, котрий є славою суспільства i повинен служити йому на користь, робiтники витають його проклинами. Они не мають користи iз нього, лише їх “пан”.

Робiтничi почуваня є лише природним результатом конфлiкту класових iнтересiв.*)

“Пересiчна довжина житя серед шляхти в Англiї i Валлiї виносить п'ядесять лiт; пересiчна довжина житя серед робiтникiв в Lambeth є лише двацять девять лiт. Робiтникам рабує ся 26 лiт, себто близько половину iхнього житя”. **)

“Iхня платня є за мала на те, щоб они могли за ню дiстати подiстатком поживи i заспокоїти потреби здоровля. Серед богатої класи умирає лише 8 дiтий на кождих 100;

*) А. Бебель — “Женщина”.

**) Sidney Webb.

серед робітничої умирає 30 на 100.

"90 процент дійсних творців всего богатства не має свого дому, не має кусня землі. На них чигає кожної хвилі недостаток і нужда. Один місяць застою в промислі, слабкість або якийнебудь винадок, ставить їх лице в лице з голодом і жебрацтвом. Се є нормальне положення пересічного робітника в місті і на селі. Осьма часть населення Англії є убогими жебраками". *)

"Всякий, хто познакомлений з положенням населення всіх великих промислових центрів, в сїм чи іншій краю, знає про те, що серед великого і щораз зростаючого населення найвище панує той стан, що його французи називають словом "la misere", докладного значіння котрого, здається мені, не можна висловити жадним відповідним англійським словом. Є се стан, в якому не можливо дістати ні поживи, ні огрітє, ні одежі, котрі є конечні хочби лише для вдержаня функцій людського тіла в нормальнім стані; в якому мушени, жєнщини і діти є примушені громадити ся і тиснути ся в густі гурти, в котрих про працю і найпростійші услєва здорової егзистенції нема до й говорити; в якому болі і долегливости громадять ся і збільшають ся з процентовим опроцентованєм в виді примираня з голоду, хоріб, карловатого розвою тіла і моральної дєградації; в якому навіть в случаю сталого і чесного промислу жите робітника є безустанною борбою з голодом, котра кінчить ся жебрацькою могилою.... Єсли суспільна організація, замість злагідити ту тенденцію, змагає до иродовжуваня і скріпленя її, єсли даний соціальний лад отверто прямує до зла а не до добра, люди, зовсім природно, зачинають думати, що настав найвисший час нопробувати нового ладу. Я иважаю лише за чисту правду тверджене, що скрізь в промисловій Европі нема ні одного великого промислового міста, котре булоб свобідне від велнкої маси людий, положене котрих є точно таке як висше описано і від єще більшої маси таких людий, котрі, жиючи на березі соціального багна, є наражені на

*) Fredrick Harrison.

упадок в те bagno". *)

"Фабриканти збирають ся і устанавляють ціни, навіть наперекір великим законам про заосмотрюване і зопотребоване. Чи мають робітники такеж саме право параджувати ся і думки? Робітнички, коли дучать ся, збирають ся не у шини. Бсі зорганізовані сили суспільности є проти них. Капітал має армію і флоту, законодатні гіла, судовий і виконавчий департаменти. Коли богачі дучать ся, то кажуть, що они се роблять для зміни думок. Коли робітники дучать ся, то кажуть, що они роблять консенірацію. Єсли они дучать ся, щобн щось робити в порозумію, то їх називають молдохом, товною. Єсли они обороняють ся, то се є зрада. В дійсности убогих є більше чим богатих. Чомуж мають богачі коштролювати суспільне жите?... Чи робітнички ніколи не дізнають ся, як в них сила? З инши суспільного жита чути стогін поневолевих, голодних, потопалних, бедольних, погорджених; стогін муцив, що пощани в респекту і плачущих женщин. Бувають часи, коли жебракн стають революціонерами — коли онуча стає прапором, під яким найшляхотнійші і найвідважнійші люди борють ся за людські права". **)

"Ніколи в сім щасливім краю або деінде — з винятком тетентарного краю чуд — в якому "всі їли і були ситі" — люди не мали чого небудь подостатком... Угольний синдикат думає, що угля — за богато. Інші синдикати думають, що є за богато зеліза, дерева, мукн і т. д. (**)

"Я не є сентімельтальним убожателем дикарського стану. Я не поділяю думок Rousseau, або Chateaubriand або Cooper-a про некультурних дітей природи. Я розумію їхнє матеріяльне і моральне убожество і їхній низький і вузкий степен. Я вірю, що не лише цивілізація є природним призначенем чоловіка, але й освободжене, підне-

*) Проф. Huxley.

**) Rob't Ingersoll — "Man vs. Machine".

**) Henry D. Lloyd — "Wealth vs. Commonwealth".

сене і удосконалене всіх його спосібностей і думаю, що лише серед таких обставин, які заставляють людину задивитися на факти відкритими очима, той не може не прийти до конклюдції, що в самому серці нашої цивілізації є великі класи з положенем котрих не схоїтилі міняти ся і надібноші дикарі в світі. Се є моя розважна оцінка що кождо кому небудь на порозі до його егзистенції дано до вибору жити "Terra del Fuego", чорногорі мешканця Австралії, ескімоса з підбігуновою околиці або жити серед найшлішних клас такої високо цивілізованої країни як Велика Британія, він зробив би незрівняно лучний вибір, вибираючи судьбу дикаря. Бо ті класи, котрі серед незмірного багатства є засуджені на вічні недатки, є також позбавлені всього в світі так як дикарі і не мають особистої свободи в тім змісті, що дикарі; они є засуджені на гірше положене чим дикарі. Будь їх горизонт ширший, то він лише може відкрити їм благодать, котрих они не можуть уживати". . . *

"Робітник є примушений продукувати річно на \$1.789 вартости товару (гл. Dr. Geo. E. Steabling — "Economic Development of the United States", 1886, сторона 10) і одержувати з того в формі платні, пересічно лише \$350 річно. Консекветно, кожного року робітник продукує на \$1.448 вартости товару понад ту суму яку він дістає і за яку він може купувати все, що йому потрібно. Капіталіст мусить отже шукати деінде за консументом, щоби збути ту надвижку товару, котрої платня продуцента не дозволяє йому збути її на місци. Пропорціонально до того, як розвиває ся модерна великанська фабрика і як щораз більше людий стає простими зарібниками, зменьшає ся також можливість збути тої промислової надвижки на "домашнім ринку" і капіталіст мусить тому глядіти за чужостороннім ринком а тим самим му-

*) Henry George — "Progress and Poverty".

сять вступати в конкуренцію зі всіма соперниками на ринках цілого світа.”*)

“Професор Т. Герика, з Відня (з Австрії) каже: “Я обчислав кілька праці і часу потрібно, при помочи нинішних механічних средств, для виробування всего, що потрібно для удержання двацять двох мільонів мешканців Австрії в свобіднім положеню і вигоді, себ то: забезпеченя їм поживи, одежі і мешканя, визначаючи для кожної фамілії дім о пяти кімнатах, включаючи опал, медицини, у-мебльоване і інші річи. Я обчислив, що потрібно би 26 мільонів акрів орної землі і 8 мільонів акрів пасовиска, себ то около $1\frac{1}{2}$ акра на кожного мешканця, і 615,000 робітників, щоби працювали 11 годин денно, через 300 днів в році.

“Тих 615,000 робітників є лише 12.3 процент населеня спосібного до праці, виключаючи жєнщин, дїтий понизше 16 лїт і мушци повисше 50 лїт.

“Єслиби замїсть тих лише 615,000 робітників забрано до праці всі пять мільонів мушци спосібних до праці, то они потребувалиб працювати лише 37 днів в році або, колиб они працювали 300 днів в році, то потребувалиб працювати лише 1 годину і $22\frac{1}{2}$ мїнути денно.

“Колїб до того включити всі предмети роскоші, то потрібно би 1 мільон робітників, або 20 процент всього населеня спосібного до праці, аби они працювали 2 години і 12 мїнут денно через 300 днів в році. Та скількість робітників заосмотрїлаб 22 мільони Австрійців у всьо, що їхня душа забаглаб.

“І знова, єслиб всі пять мільонів робітників працювали по 2 години і 12 мїнут денно, то они потребувалиб працювати лише по два мїсяці річно. Скільки, отже, часу осталоб ся науку і розривки, після того, як всі житєві матеріяльні вимоги булиб заспокоєні.”**)

*) Ібзен.

***) “Закони соціяльної еволюції.”

“Початок кінця вже прийшов. Майже що години винаходять средства для удешевлення продукції, а кожде таке средство введене в практику, означає заступлене робітників при роботі. “Арістотель сказав, що невільництво було потрібне і оно не зникне аж до віку машинерії”. Нині вже є машини; є вже парові коні і інші твори людського генія; они є залізними і сталевими невільниками нинішньої доби. І тому, що они вже є, година людської свободи вже вибила.” *)

“Немов шум води з усіх рік, чути нині шоріз сильнійше домагане в кожнім краю, в кожній мові, що би зміни-ти соціяльний і економічний лад в сей спосіб аби знести раз на завсїгда пануючі тепер нерівности і аби всі люди рівно ділили ся працею і рівно уживали її плодів.” **)

“На ґрунті абстрактно” справедливости, соціялізм є не лише не заслугуючий на нагану, але повинен бути сьвятим приказом.” **)

Після тих цитатів з високих авторитетів, погляньмо побіжно на професії — адвокатів, попів, лікарів, університетських професорів і вихователів взагалі — що они роблять ті люди, котрі мають спрому, як Блекстон каже “розвивати людський ум.” Що они роблять для людства?

Адвокат лише помагає поділові богатства зрабованого з робітників, часто беручи львину часть тогож для себе; лікар позірно дбає про фізичне здоровле обидвох — продуцента і галапакторів в суспільстві — продукуючий і абсорбуючий богатство; піп наказує робітникови аби був смиренний і терпеливий в його убожестві і наминає щасливого визискувача аби хвалив Бога за його гойні дари.

*) Jules Guesde — “Промова в французьким парламенті.”

**) Bellamy — “Looking Forward”.

**) Bernard Shaw.

Але число убогих зростає і вони не хочуть терпіти; вони щораз то більше приближають ся до розуміння правди і справедливості а віддаляють ся від віри в дальше істноване християнської цивілізації, котра в своїм змісті є нехристиянською; цивілізації о кашібальській етиці і варварських моралях; цивілізації в якій молитва убогого не приносить жадної користі, але рабунок багача приносить дуже багато.

Робітники прийшли до зрозуміння того факту, що вони не можуть надіятися на жадні права, крім тих, котрі вони сами для себе установлять. Вони вірять в те, що сказав Ісай: "Они не мають будувати а другі мешкати: они не мають засівати а другі їсти", -- і дальше они не хочуть без протесту зносити тої убійчої анархії в суснільнім житю, продовжуваної експльоататорами в своїх інтересах і санкціонованої та піддержуваної добре платними самозванчими небесними агентами. Они не хочуть дальше терпіти того безладдя в суснільстві, завдяки котрому в погоні за богатством річно гине більше людей, чим протягом п'ять літ котрої небудь війни в минувшині. Є се війна кількох проти громади людей, за котру робітники мають платити майном і житем.

Наші вчені з університетів можуть відчитувати гієрогліфи, міряти віддалене землі від других планет з великою докладністю; висліджувати мікроби в їхніх найбільше скригих сховах; висліджувати, називати і клясифікувати животины в найдальших морських закутинах і можуть розказати чому і як повстали скали і гори, про мамутів, про туберкулічні бакцилі і пр. пр. Але звідки все те знане і час на дослідди беруть ся? Хто одівав і годував тих вчених, хто побудував їм будівлі і поробив інструменти і все що тільки їм потрібне? Розумієть ся, робітники. Однак, коли ви спитаєте котрого це-

будь із тих професорів, що би то зробити, щоб полішити обставини робітників, він вам відповість з міною мудрого чоловіка і обережним тоном, що "робітник має свою долю і місце в еволюційнім процесі, і т. д. і т. д." але ніколи і ніде не вчать тої правди, котра повелаб нас до основ гнетучого нас зла. Теперішнє навчання ґрунтує ся на ірринціпах, котрим було місце сто літ тому назад; продуктивна сила одиниці в промислі побільшила ся много разів в постідних десятиліттях, але міра справедливости в поділі зовсім не змінила ся. Ані поділ продуктів ні житеве виховане людий не йшло вперед разом з продукцією для зиску. Чиж про сі річи не довідають ся люди ніколи за посередництвом тих інституцій, котрі они піддержують?

Patrick D. McGuire сказав: — "Я маю лише одно провідне сьвітло — сьвітло досьвіду."

Нинішні соціал-демократи кажуть теж саме і в додатку твердять, що досьвідом продуцента є неволя під приватними капіталістами. Тому они домагають ся:

"Заміни приватного капіталу, себто приватного способу продукції, регульованого тільки свобідною конкуренцією, колективним капіталом, себто таким способом продукції, котрий введе більше загальну (соціяльну "колективну") організацію народного труда на основі колективного права власности всіх членів суспільства на средства продукції. Сей колективний спосіб продукції усуне нинішню конкуренцію. Підпорядкувавши суспільному заряджуваню ті часті витворюваня, котрі можуть бути вивовнювані колективно (соціяльно, кооперативно) і взявши на себе задачу розпреділюваня всього суспільного продукту, він дасть кождому його часть, відповідно до його трудового витвору або, як того домагають ся комуністи, відповід-

но до розумних потреб”.*)

На тих основах матеріальної рівності буде збудована суперструктура етики і моральності, яка є неможлива і не до осягнення без усунення продукції для зиску.

Всякий чоловік, котрий не годить ся на права других людей до тих привілеїв і прав, котрими він користує ся, є деспотом.

Всякий чоловік, котрий може але не хоче о-свідомляти робітників і вести їх проти їхніх гнобителів панів, є свідомим підпірачем су-спільних паразитів і економічної неволі; такий індивід не є нічим іншим, лише ворогом посту-пу людства.

На переді того поступу повіває власне черво-ний прапор.

Червоний прапор нині стоїть в опозиції до всяких надужить в промислі і до всякої узурпа-ції в урядах і власті. Є він прапором людей, котрі підбадьорені його видом впереді, приско-реними великими кроками машерують до су-спільного ладу, який видідинить пявок-визиску вачів, вирівнає для всіх доступ до суспільних користей і змете з лиця землі теперішню форму цілої соціальної структури. Той прапор є тепер емблемою інтелігентної, сильної і відважної організації, яка числить міліони членів, і якій ніколи не бракує бодрости до зустріня всяких противностей, ані смілости до ширеня її док-трини. Червоний прапор стоїть в обороні все-го, що добре, а найрішучійше противить ся всьо му злому в світі. Він був лучем надії для ро-бітників через сотки літ; тепер він став сві-тлом робітничої армії, побіду котрої предска-зують навіть її вчені противники. Неустрашими

*) А. Шефле. — “Квінтесенція соціалізму.”

в нещастю і неповідженю, розважні в часі успіхів, оттакі ті борці тої армії, окружаючої тепер червоний прапор соціал демократії, яких не знав ще жадний інший рух в історії.

Червоний прапор є міжнародним емблемом свободи і независимости. Він є прапором правди і загально-людської любови; а ті, що йдуть за ним, є так непобідимі як і непереможними є його прінципи. Він нічим не сплямлений і нічому не спроневірив ся. Він повіває на знак свободи для робочого люду і буде тріумфально плисти понад людством, коли сповнить ся міжнародна економічна свобода.

ДЕНЬ ПЕРШОГО МАЯ

РОБІТНИЧЕ СЬВЯТО.

Хто з вас не чув еще і хто не знає про те, що рік річно першого мая робочий люд по всьому світі збирає ся на масові віча, устроює демонстрації, а в численних містах промислових країн зупиняє зовсім всяку працю і проводить сей день як велике незвичайне сьвято. Хто з вас не читав про те, як то на день першого мая кожного року проти демонструючих робітників капіталістичні власти готувлять поліцію і військо, немовби то робітники готували ся того дня до якоїсь кривавої революції. Капіталістична преса пише тоді про робітників всякі тривожні вiстии; серед буржуазії панує перестрах. Богато мист прибирає першого мая такий вигляд, немовби они були в облозі: в фабриках панує спокій, склени позамикані, на улицах видно лише поліцію і військо вижидаючих походу робітників демонстрантів з червоними прапорами.

А серед робітників панує той дини торжественний але боєвий настрій. Не готувлять ся они тоді до кровавого бою. Они без злочинного оружя збирають ся великими громадами, щоби заманіфестувати своє невдоволене із свого рабського положеня і виявити своє слушне домагане переміни теперішного суспільного порядку, в яким горстка неробів-богатырів царствує на вершинах житя а великанські маси працюючого люду томлять ся серед нужди і горя на його дні. Їхній ум просвітіла визвольна думка; они відкрили в собі могутню силу, котра освободить їх із невольничого ярма, а котрої они до недавна еще не знали і не розуміли,

так як багато їхніх несвідомих товаришів праці дотепер її ще не пізнали і не зрозуміли.

Їхня сила - в організації і свідомості. Тож они єднують ся разом і освідомлюють ся та других невидючих братів своїх освідомлюють. І росте побільшаєть ся їхня зорганізована громада.

І от они кожного року, першого дня в маю, роблять перегляд своїх рядів, провірюють свої сили і заявляють ворогам своїм визискувачам капіталістам хто они такі і чого вимагають. Поважний се день для працюючого люду і торжественний настрій того дня у свідомих енів праці. Та поври те в їхньому настрою видно непередатливу рішучість. Не завернуть они з того шляху на котрий раз ступили. Они готові на всякий бій з своїм ворогом аж до побіди.

Від часу, коли лише в західній Европі і в Америці почав ся повітний робітничий рух, свідомі робітники почали домагати ся скороченя робочого дня. Они зрозуміли, що скороченя робочого дня для них вигідне а для підприємців шкідливе. Для підприємця вигідно продовжати роботу днину а для робітників вигідно її скорочувати. Чим довше робітник працює, тим більше зиску має з нього підприємець, тим більше робітник заробляє і тим гірше стає його положене.

Помиляють ся ті робітники, котрі думають, що чим довше они працюють, тим більше они заробляють. Чим довше певне число робітників працює, тим більше роботи виконує. Підприємець тоді старає ся з меньшим числом робітників зробити більше роботи. Другі робітники, які також шукають за роботою не можуть її дістати. Не можучи дістати роботи, они

примушені голодом ідуть до підприємця і годять ся працювати в нього за дешевшу платню чим він платить своїм робітникам. Підприємець маючи дешевшого робітника понижає своїм робітникам платню, бо каже, що може дістати других робітників за низшу платню. Колиб його робітники на се не згодили ся, то він просто викинувби їх на вулицю а призивби тих робітників, що шукають за роботою. Тоді ті робітники, що їх прогнано би з роботи зайнялиб те саме невідрадне положенє, що й ті, які пішли на їхнє місце до роботи.

Робітники зрозуміли, що по скороченю робочого дня підприємці мусять нанимати більше ше робітників; тоді зменшить ся резервова армія безробітних, робітники не будуть приневолені іти робити за щонебудь, щоб ратуватись від голодової смерти і тоді підприємці будуть муєли дбати, щоб їхні робітники не лишали роботи і будуть муєли платити їм лучшу платню, яка й за коротший час праці буде більшою, чим они діставали попередно за довший час праці. Чим меньше безробітних, тим лучшу платню дістають робітники. Про се найкраще перековують ся робітники в Канаді в теперішнім часі.

Поза сям, чим більше в робітника свобіднішого часу, тим більше він може використати його на науку, на розумне уживанє житя і тим меньше він нищить своє здоровлє.

Працювали они і по 13 та 14 годин денно. Тому стали домагати ся скороченя робочого дня до 8-ми годин. Они почали домагати ся, щоби заведено закон про осьмигодинний день праці.

Але они зрозуміли, що поодинокими гуртам

робітників годі вимогти ухвалення такого закону. Поодиноким гуртам можна де-не-де добити ся у своїх підприємців осьмигодинного дня праці, але не проведення його як законної постанови. Тому они постановили бороти ся всі разом за осьмигодинним днем праці. І то не лише робітники поодиноких держав, але робітники всіх цивілізованих країв. Робітники всього світа повинні працювати разом у всіх важних справах і помагати собі спільно.

Для полагодження таких справ они висилають своїх представителів на міжнародні робітничі з'їзди, на котрих ті робітничі представителі з різних країв обговорюють і виробляють пляни для спільної акції усього пролетаріату, усіх країв.

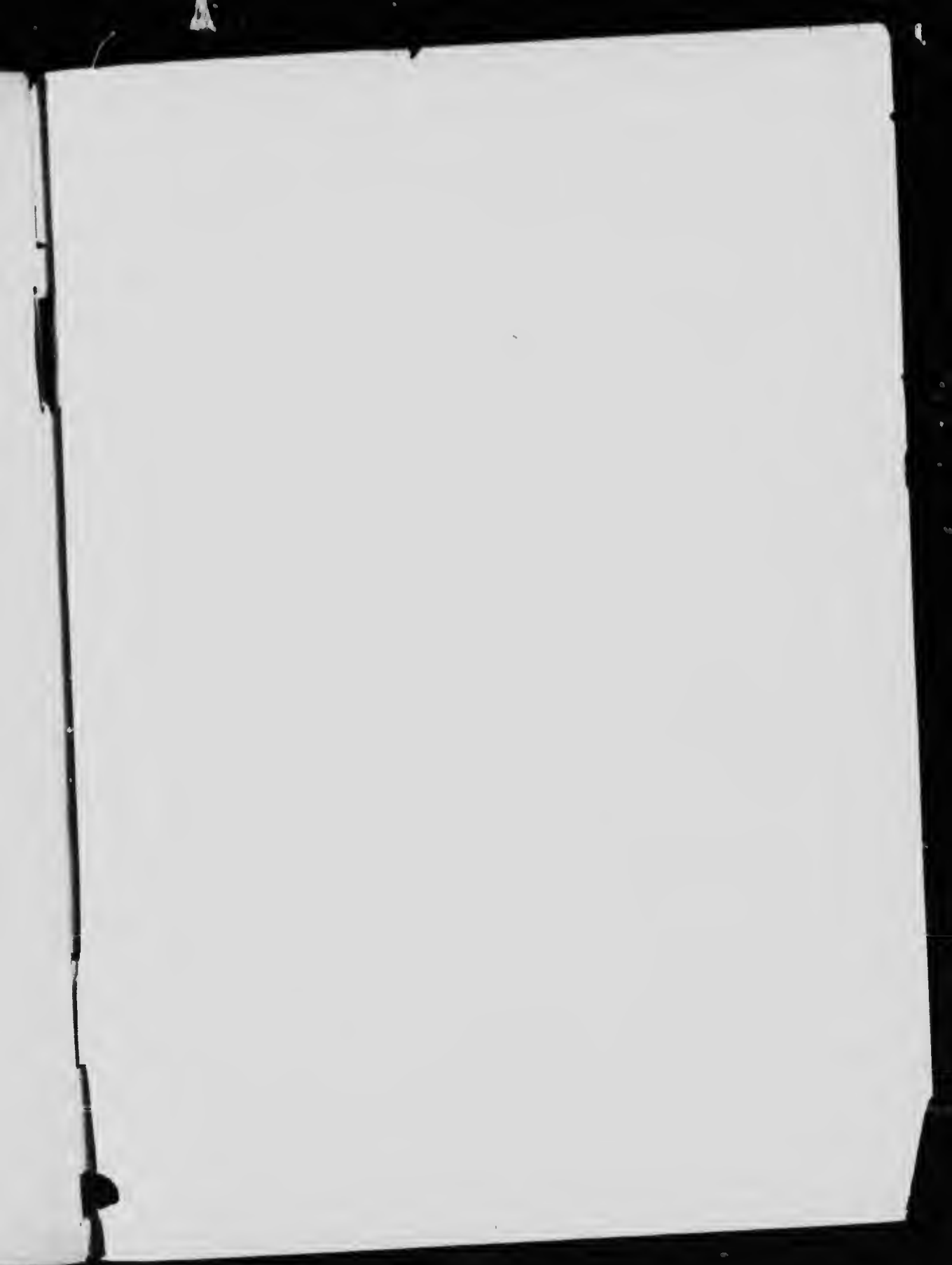
І от на однім із таких міжнародних робітничих з'їздів, що відбув ся в Парижі в 1889 р. і були на ньому робітничі представителі з Англії, Німеччини, Австрії, Бельгії, Італії, Голяндії Іспанії, Швеції, Данії, Росії, Америки і других країв рішено, щоби робітники всіх країв кожного року першого мая домагали ся від своїх правительств ухвалення закона, котрий ограничав би робочий день до осьми годин. Конгрес не рішив, як іменно повинні робітники добивати ся того закона. Про се мають собі рішати робітники кожного краю з окрема.

Після сього робітники майже всюди рішили в той день, 1-го мая, не працювати і зробити сей день всесвітним робітничим сьвятом. На першого мая збирали ся робітники на масові віча і поясняли публиці потребу і користь осьмигодинного робочого дня, ухвалювали відповідні резолюції, пересилали їх до парламентів, устроювали великі демонстрації і т. д.

За 28 літ день першого мая став вже величавим святам працюючого люду. В деяких промислових центрах західно-европейських держав обходить ся се свята далеко торжественнійше і величавійше чим всякі церковні або державні свята. Тепер на першого мая видвигают вже робітники не лише домагане осьмигодинного дня праці, а багато інших важних домагань. В багатьох промислах західно-европейських держав і Америки робітники вибороли вже собі осьмигодинний день праці. В Злучених Державах недавно тому ухвалено навіть закон про осьмигодинний день праці для залізничників. В Росії тепер також осьмигодинний день праці має бути загварантований законом.

На першого мая видвигают тепер робітники крім домаганя законного установаєня осьмигодинного дня праці такі домаганя, як знесеня армії, рівних політичних прав для всіх мужчин і жінок, заборони діточої праці і прочі основні домаганя соціал демократичної партії.

Рік річно робітники всього світа роблять в той день перегляд своїх сил і здобутків та планують дальшу борбу з своїми ворогами вискувачами, борбу з капіталізмом. Сили свідомого з'організованого робітництва все ростуть і міцніють. Після вдовоєня одних їхніх домагань, они виставляють другі; після добутия осьмигодинного дня праці, они будуть бороти ся за скорочене його еше більше. І не уступлять они з поля борби аж поки не побідять капіталізму і не запровадять на його місце соціалістичного устрою, в котрім не буде наємних робітників. Будуть працювати всі спосібні до праці люди, не на капіталістів дармоїдів але на себе, на ціле суспільство, від котрого они й будуть діставати все, що їм до життя потрібне.

КНИГАРНЯ "РОБ. НАРОДА"

ЗАМОВЛЯЙТЕ ЦІКАВІ КНИЖКИ
В КНИГАРНІ "РОБОЧОГО НАРОДА".

Царська Росія і укр. справа	50ц
Філософія штуки	50ц
Бог в революції	35ц
За землю і волю	25ц
Розвиток соціалізму від утопії до науки	15ц
Соціалізм а Релігія	15ц
Відокремлене Галичини	12ц
Релігія розуму	10ц
Добробит	10ц
Історія червоного прапора	10ц
Червоний Кобзар, найкращі пісні	10ц
Біблія капіталіста	10ц
Жінка і соціальне питання	10ц
Історія дурної корови, (або доля Українця в Галичині)	10ц
Кляси і суспільство	10ц
Українська справа під теперішню хвилю	5ц

Адресуйте так:

"ROBOTCHYJ NAROD"

Box 3658, (Sta. B.) Winnipeg, Man.

